

РЕШЕНИЕ

№ 659

гр. Благоевград, 06.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Лилия Масева

Членове: Анета Илинска
 Крум Динев

при участието на секретаря Здравка Янева
като разгледа докладваното от Крум Динев Въззивно гражданско дело №
20231200500923 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и следващите от ГПК и е образувано по въззивна жалба с вх. № 16093/02.08.2023 г., подадена от “Профи Кредит България“ ЕООД, ЕИК 175074752, със седалище и адрес на управление: ****, чрез юрк. Гл.Ив.П., против Решение №497/17.07.2023г. по гр.д. № 2890/2021 г. по описа на РС Благоевград. С атакуваното в настоящото производство решение са отхвърлени като неоснователни следните искиви претенции на ищеца, сега въззивник, срещу ответника В. Н. К., ЕГН: *****, а именно: да бъде установено по отношение на ответника, че дължи в полза на ищеца главница в размер на 1790.10 лева по договор за потребителски кредит № 5010051238 от 20.11.2014 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 410 ГПК до окончателното изплащане на вземането, както и договорно възнаграждение в размер на 704.47 лева; да бъде осъден ответникът да заплати възнаграждение в размер на 600 лв. за закупени по посочения договор услуги, ведно със законната лихва върху тази претенция от датата на подаване на заявлението до окончателното изплащане на вземането. С решението “Профи Кредит България“ ЕООД е осъдено да заплати на ответната страна сторените по делото разноси.

Въззивникът намира решението на първоинстанционния съд за неправилно

като противоречащо на материалния закон, като в тази връзка излага следните аргументи: съдът не обсъдил изцяло събраните по делото доказателство и неправилно тълкувал волята на страните по процесния договор за потребителски кредит във връзка с поетата от ответника солидарна отговорност. Възражава, че ответницата отговаряла в качеството ѝ на солидарен длъжник, а не на поръчител, като това обстоятелство се установявало от подписания между страните договор за потребителски кредит. В жалбата са развити още правни съображения относно фигурата на поръчителството. Моли за постановяване на ново решение, с което да бъде признато за установено съществуването на вземането в полза на “Профи Кредит България“ ЕООД срещу В. Н. К. (1 790.10 лева главница и договорна лихва в размер на 704.47 лева), както и да бъде осъдена последната да заплати сума в размер на 600 лева, представляваща възнаграждение за закупени услуги по договора, ведно със законната лихва върху процесните суми. Претендира заплащането на разноски за две съдебни инстанции.

В подадения отговор към въззивната жалба въззиваемата страна приема, че възраженията на жалбоподателя са неоснователни, доколкото според тази страна се установило безспорно, че в процесния случай е налице договор за поръчителство, но кредиторът не предявил претенцията си в шестмесечния срок, предвиден в чл. 147, ал.1 ЗЗД.

Въззивната жалба е депозирана в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК, от легитимирана страна, срещу подлежащ на институционален контрол съдебен акт, съдържа необходимите законоустановени реквизити и е придружена от документ за платена държавна такса за въззивно обжалване, поради което е процесуално допустима и редовна. Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси съдът е ограничен от посоченото в жалбата, с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните /т. 1 от ТР № 1 от 09.12.2013 г. по т. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС/. При служебна проверка въззивният съд установи, че първоинстанционното решение е валидно - постановено от орган на правораздавателна власт в надлежна форма, като по отношение на допустимостта и основателността на съдебния акт този съдебен състав има предвид следното:

Районен съд - Благоевград е бил сезиран с искова молба от “Профи Кредит България“ ЕООД, ЕИК 175074752, с която били предявени следните обективно кумулативно съединени иска срещу ответницата В. Н. К., ЕГН:*****, с адрес в ***, а именно: установителен иск по реда на чл. 415 ГПК във вр. с чл. 79, ал. 1 ЗЗД с предмет неплатена, но изискуема главница по сключен договор за потребителски кредит № 5010051238 от 20.11.2014 г. (1 790. 10 лева) и възнаградителна лихва в общ размер от 704.47 лева, дължима за периода 25.04.2015 г. - 25.11.2016 г.; осъдителен иск за сума в размер на 600 лева с основание закупен пакет допълнителен услуги към договора, сред които потребителят използвал услугата, свързана с приоритетно разглеждане и изплащане на кредита. В исковата молба са наведени твърдения, че длъжниците страна по сключения с “Профи Кредит България“ ЕООД договор не изпълнили поетите задължения, като направили само четири погасителни вноски, една от които частична. В хода на първоинстанционното производство въз основа на представените доказателства е установено, че процесните страни сключили потребителски договор за кредит, по силата на който дружеството жалбоподател предоставил сума в общ размер на 2 000 лева срещу задължението на насрещните страни по договорната връзка да върнат получения кредит в срок от 24 месеца, като размерът на всяка от месечните вноски бил определен на 123.64 лева, платима на 25-то число от съответния месец, с годишен лихвен процент от 41.17% и ГПР от 49.90%. В договора било уговорено заплащане и на възнаграждение за закупен пакет допълнителни услуги в размер на 720 лева, което оскъпило месечната погасителна вноска до 153.64 лева. На кредитополучателя била предоставена информация досежно параметрите на сключения договор чрез Стандартен европейски формуляр. Крайният срок за погасяване на кредита съгласно представения погасителен план към договора бил 25.11.2016 г., с изтичането на който настъпила изискуемостта на цялото задължение на длъжника в пълен размер. Първоинстанционният съд изслушал и заключение на проведена съдебно-счетоводна експертиза, която установила, че на 21.11.2014 г. по сметка на Румен Янев Чавеев била преведена сума от 2 000 лева, като по договора били заплатени единствено 593 лева, а остатъкът на дължимото задължение възлизал в размер на 3 096.36 лева. Вещото лице изготвило и друг вариант на експертизата, в който платената от длъжниците сума се съотнасяла единствено за задълженията по

главницата и договорната лихва, без плащания за пакет допълнителни услуги. За да отхвърли изцяло исквете, съдът от правна страна, тълкувайки договорните клаузи на процесния договор, заключил, че между ответната страна и ищцовото дружество бил сключен договор за поръчителство, доколкото В. К. нямала качеството на кредитополучател, а единствено обезпечавала връщането на предоставената сума. На база този извод съдът приел, че към момента на подаването на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410 ГПК е изтекъл предвиденият в чл. 147, ал. 1 от ЗЗД 6-месечен срок, поради и което отговорността на поръчителя отпаднала, като отхвърлил исквите претенции на дружеството ищец като неоснователни.

Прегледът на инициращата настоящото производство въззивна жалба води до извода, че въззивникът не оспорва описаните фактически положения, установени в решението от първоинстанционния съд, като единственото му възражение е досежно правния довод на съда, свързан с характера на договорното правоотношение, възникнало между ищеца и ответницата, като не се съгласява с извода, послужил за отхвърляне на исквата претенция, а именно, че В. К. имала качеството на поръчител, а не на солидарен длъжник. Този състав на съда намира възраженията, изтъкнати срещу мотивите на съда, за неоснователни, поради следните аргументи:

Действително в представения с исквата молба писмен договор ответницата В. К. е посочена като солидарен длъжник, наред с Р.Ч., като в т. 10.1 от общите условия на “Профи Кредит България” ЕООД към договора за потребителски кредит е разписано, че солидарният длъжник на основание чл. 121 - 127 от ЗЗД се задължава да отговаря за всички задължения на кредитополучателя, свързани с погасяване на кредита, както и за дължимото възнаграждение при закупен пакет от допълнителни услуги, за евентуално наложените договорни санкции, произтичащи от ДПК и ОУ. Вярно е също така обаче че съдът има правомощията да установи вида на сключения между страните договор, като изходи от предвидените в него права и задължения и съпостави договорните клаузи една с друга, за да установи точния смисъл и действителното съдържание на постигнатото съгласие. Отделните уговорки трябва да се ценят с оглед систематичното им място в договора, всяка една трябва да се схваща в смисъла, който произтича от целия договор, с оглед целта му, обичаите в практиката и добросъвестността. Съдът, ведно с това,

преценява обстоятелствата, при които е сключен договора, както и поведението на страните преди и след сключването му. При това съдът не е обвързан от квалификацията, определена от страните при обозначаването на техните договорни правоотношения, след като при извършеното цялостно тълкуване става ясно, че смисълът, който те са вложили в договорната връзка не се съвместява с вида на договора, който изрично са посочили. Още в исковата молба ответната страна е направила възражение досежно материалноправното качество, определено ѝ в договора. Първоинстанционният състав, преценявайки съвкупно всички относими обстоятелства, е достигнал до извода, че в случая е възникнала фигурата на поръчителя, което отново съставлява вид солидарна отговорност, но притежаваща собствена правна уредба (чл. 138 - чл. 148 ЗЗД) и някои особености и специфики досежно характера на това обезпечение с оглед общите постановки на солидарните задължения, залегнали в чл. 121 - чл. 127 ЗЗД. Според чл. 121 от ЗЗД солидарност между двама длъжници възниква по силата на закона или ако е уговорена между страните. В този случай две лица се създадължили по договора (в качеството им на съкредитополучатели), получили са кредитовата престация общо (като е без значение кому от тях фактически е изпълнена), съответно кредиторът може да поиска изпълнение от всеки един от длъжниците, тъй като всеки дължи на собствено основание, като при пълно изпълнение, извършено от който и да е от длъжниците, се погасява целият дълг, съответно и задълженията на другите страни по договора, получили кредитовата престация. Обратното, отговорността на поръчителя също е солидарна, но ако същият изпълни, то той би платил чужд дълг, тъй като поръчителят не е получил в своя патримониум средствата, отпуснати от кредитора. Поръчителят има за цел единствено да обезпечи задължението по основния договор, поради което и самото му задължение е във функционална зависимост със задължението, залегнало в договора между кредитора и главния длъжник. От това следва и по-облекчената материалноправна уредба на този вид договори, тъй като поръчителят може да се задължи при условия по-благоприятни от тези, заложиени за самия длъжник (чл. 139 ЗЗД), да противопостави на кредитора личните възражения на последния (чл. 141 ЗЗД), да иска от длъжника сумите, платени в полза на кредитора (чл. 143 ЗЗД) и пр. Освен това, съгласно чл. 147, ал. 1 ЗЗД поръчителят остава задължен и след падежа на главното задължение, но ако

кредиторът е предявил иск против длъжника в течение на шест месеца от настъпване изискуемостта на вземането.

Имайки предвид гореизложеното, обоснован и правилен е изводът, че В. Н. К. се задължила в полза на “Профи Кредит България” ЕООД в качеството ѝ на поръчител. Индиция за това, макар и не основополагаща, е фактът, че реално заемът е предоставен на Р.Ч. (стр. 6 от проведената ССЕ). Самият договор е сключен под действието на стандартизирани общи условия, в които сам кредиторът е посочил, че кредитът се отпуска единствено в полза на кредитополучателя (чл. 9.1), като на това право противостои задължението, указано също изрично само на длъжника Р. Чавеев, за погасяване на всички задължения във връзка с ДПК и ОУ (чл. 8.1), което идва да покаже, че заемотателят ясно разглежда последния като главен длъжник, а страната, обозначена от него като “солидарен длъжник”, играе ролята на лично обезпечение по договора. На следващо място, правото на отказ от ДПК, което съставлява основна правна възможност, принадлежаща на потребителя длъжник по този вид договори - чл. 1, т. 3 от ЗПК, е уредено единствено в полза на кредитополучателя, но не и на солидарния длъжник, в каквато насока са и аргументите на Районен съд - Благоевград. В полза на кредитополучателя е и правото да предоговаря основния елемент по договора - срока на изпълнението (чл. 15.2 от ОУ), но нещо повече - единствено и само на Р.Ч. е предоставен погасителен план към договор за потребителски кредит, където той е посочен като “клиент”. Именно в полза на последния е и изготвен стандартен европейски формуляр за предоставянето на информация за потребителските кредити, където подпис на ответницата липсва. По отношение на посочените приложения към договора (европейски формуляр и погасителен план) законодателят е вменил изрично задължение в тежест на заемотателя (чл. 5, ал. 2 и чл. 11, ал. 1, т. 11 и т. 12 от Закона за потребителския кредит, с редакциите на тези разпоредби, които са били в сила към датата на сключването на процесния договор - 20.11.2014 г.) да ги предостави на потребителя към момента на сключване на сделката. Дори липсата на погасителен план води до недействителност на самата договорна връзка (чл. 22 ЗПК). Както се посочи и по-горе, при тълкуване договорните клаузи съдът преценява самото поведение на страните по време и след сключването на самата сделка, а в случая липсата на изготвен и предоставен погасителен план в полза на другия длъжник, ответник по делото, е още едно

обстоятелство, въз основа на което и този съд достига до извода, че в потребителския договор е инкорпориран и такъв, учредяващ поръчителство в тежест на В. К.. Действително в чл. 9.5, чл. 12.1 и чл. 12.4 от ОУ са уговорени санкционни последици при неизпълнение на договорното задължение и по отношение на солидарния длъжник, но това не разколебава крайния правен извод на съда, тъй като коментираните клаузи не представляват нищо друго освен типична проява на хипотезата на чл. 140 ЗЗД, според която поръчителството се простира върху всички последици от неизпълнението на главното задължение, включително и дори по отношение на разноските по събиране на вземането. Разпоредбата на чл. 304 от ТЗ, на която изрично се позовава жалбоподателят, в случая е неотносима, защото от гледна точка на заявителя действително е налице едностранна търговска сделка, но когато правоотношението е между търговец и длъжник, който няма търговско качество, и то касае неуредена като търговска сделка (в случая договор за заем), на общо основание са приложими и уредените в ЗЗД правни институти.

Изложеното обосновава с категоричност извода, че ответницата има качеството на поръчител и това означава, че по отношение на нея са приложими разпоредбите на чл. 138 - чл. 148 от ЗЗД. Както бе посочено и по-горе, съгласно 147, ал. 1 от ЗЗД поръчителят остава задължен и след падежа на главното задължение, но само ако кредиторът е предявил иск против длъжника в течение на шест месеца. Срокът по чл. 147, ал. 1 от ЗЗД е краен и преклузивен, с изтичането му не просто се погасява възможността за принудително изпълнение, а се прекратява самото поръчителство и от този момент поръчителят не отговаря за чуждото задължение, а за спазването на срока съдът следи служебно - в този смисъл т. 4б от Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г., постановено по тълкувателно дело № 4 от 2013 г. на ОСГТК на ВКС, Решение № 213 от 06.01.2017 г. по гр.дело № 5864/2015 г. на ВКС, IV ГО, Решение № 81 от 08.07.2014 г. на ВКС по т. д. № 1705/2013 г., I т. о., ТК и Решение № 83 от 26.05.2017 г. на ВКС по т. д. № 50394/2016 г., IV Г. О. на ВКС. В процесния случай изискуемостта на цялото вземане по договора възникнала на 25.11.2016 г. (видно от представения погасителен план и твърденията в исковата молба), а дружеството жалбоподател е подало заявлението за издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410 ГПК както срещу наследниците по закон на кредитополучателя, така и срещу В. К.

на 28.07.2021 г. В ТР № 5 от 21.01.2022 г. по т.д. № 5 от 2019 г. на ОСГТК на ВКС е посочено, че при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, какъвто е и процесният случай, шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД започва да тече от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на предсрочна изискуемост. Ето защо правилен като съответен на доказателствата по делото е изводът на първоинстанционния съд, че е възникнало специалното основание за прекратяване на поръчителството по право, заложено в хипотезата на чл. 147, ал. 1 ЗЗД, тъй като исковата претенция от страна на кредитора е заявена близо 5 години след настъпване на изискуемостта на главницата. Поради и тази причина дружеството е загубило своето обезпечение. При правилно установените фактически положения и съотнесените към тях правни изводи за характера и вида на процесния договор, решаващият съд е следвало не да отхвърля така съединените искове като неоснователни, а да прекрати производството и да обезсили издадената в тази връзка заповед за изпълнение в полза на “Профи Кредит България“ ЕООД, ЕИК 175074752. Както се посочи, в задължителната практика на Върховния касационен съд (т. 4б от ТР № 4/18.06.2014 г.) е залегнало разбирането, че срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД е краен и преклузивен и за разлика от погасителната давност с изтичането му се погасява не просто възможността за принудително изпълнение, а се прекратява самото поръчителство. Ето защо в случая не е налице абсолютна положителна процесуална предпоставка за постановяване на краен съдебен акт по същество, каквато е наличието на валидно възникнало право на иск по отношение на претендираното право, за наличието на която съдът следи служебно (преклузивните срокове, за разлика от давностните, се прилагат и при липсата на възражение в този смисъл). Предвид изложеното първоинстанционното съдебно решение се явява недопустимо и като такова подлежи на обезсилване, като по същият начин съдът процедира и по отношение на издадената заповед за изпълнение (в този смисъл изрично т. 13 от ТР № 4/2013 г. по т. д. № 4 по описа за 2013 г. на ОСГТК на ВКС).

По разноските:

С оглед този изход на спора на ответника се дължат разноси съгласно правилото на чл. 78, ал. 4 ГПК, доколкото дружеството ищец е сезирал съда без да притежава право на иск по отношение на спорното материално право.

Настоящата съдебна инстанция следва да присъди всички сторени разноси от страна на В. К., а именно 500 лева в първоинстанционното производство и 800 лева в настоящото (видно от представения договор за правна услуга, имащ характер на разписка за платеното възнаграждение в полза на процесуалния представител адв. Б.). Сторено възражение за прекомерност по смисъла на чл. 78, ал. 5 ГПК от насрещната страна липсва, поради което по този въпрос съдът не дължи произнасяне. В хода на заповедното производство ответната страна е заплатила и адвокатски хонорар в размер на 300 лева, за който също е представила писмено доказателство, а съгласно т. 12 от ТР № 4/2013 г. по т. д. № 4 по описа за 2013 г. на ОСГТК на ВКС настоящият състав дължи произнасяне и по отношение на тези разноси.

Тъй като всеки един от обективно предявените иски е на стойност под 5000 лева, на основание чл. 280, ал. 3, т. 1 от ГПК решението на въззивния съд не подлежи на обжалване. Обстоятелството, че със същото се обезсилва актът на първоинстанционния съд не прави въззивното решение обжалваемо, понеже съгласно т. 8 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г., постановено по тълкувателно дело № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, възивно решение, с което съдебният акт на първоинстанционния съд е обезсилен и делото е прекратено, ако цената на иска е под 5000 лева по граждански дела, респективно - под 20 000 лв. по търговски дела, не подлежи на касационно обжалване поради ограничението на чл. 280, ал. 3 от ГПК.

Мотивиран от горното, Окръжен съд - Благоевград, Първи въззивен граждански състав на основание чл. 270, ал. 3, предложение първо ГПК

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА Решение № 497/17.07.2023 г. по гр. д. № 2890/2021 г. по описа на Районен съд - Благоевград, като **ПРЕКРАТЯВА** изцяло производството.

ОБЕЗСИЛВА Заповед за изпълнение на парично задължение № 635/27.09.2021 г. по реда на чл. 410 ГПК, издадена срещу В. Н. К., ЕГН *****, с адрес в град Благоевград, жк. Струмско № 6, вх. Б, ет. 6, издадена по ч.гр.д. № 1960/2021 г. по описа на РС - Благоевград.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 4 ГПК “Профи Кредит България” ЕООД, ЕИК: 175074752, със седалище и адрес на управление в град София, бул. “България” № 49, бл. 53 Е, представлявано от управителите Светослав

Николов, Ярослав Чулак, Наталия Лозанова, да **ЗАПЛАТИ** на В. Н. К., ЕГН:***** съдебно - деловодни разноси в общ размер на **1 600 лева (хиляда и шестстотин лева)** за заплатено адвокатско възнаграждение от страна на ответницата за всички съдебни инстанции по производството.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____